

ระดับการคัดสรร

อำเภอ

1. ชื่อประเพณี

ชื่อหลัก : บุญบั้งไฟ

ชื่ออื่นๆเช่น ชื่อภาษาถิ่น (ถ้ามี) :

2. แหล่ง

ชุมชน อำเภอ เนินสง่า (จตุรัส) ตำบลหนองนิม

3. ประเพณีเกี่ยวกับ

ความเชื่อ : : : :

4. ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ) /อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น) /ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ

ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ)

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีหนึ่งของอีสานของไทย โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสาน เรื่อง พญาคันคาก เรื่องผาแดงนางไอ่ การที่ชาวบ้านจัดงานบุญบั้งไฟ เพื่อเป็นการบูชาพญาแถน บั้งไฟ ในภาษาถิ่นอีสานมักจะสับสนกับคำว่า "บ้องไฟ" แต่ที่ถูกต้องนั้นควรเรียกว่า "บั้งไฟ" หมายถึง สิ่งที่เป็นกระบอก เช่น บั้งทิงสำหรับใส่น้ำดื่ม หรือบั้งข้าวหลาม เป็นต้น ส่วนคำว่า บ้อง หมายถึง สิ่งของใด ๆ ก็ได้ที่มี ๒ ชั้น นำมาประกอบเข้ากันได้ ดังนั้น คำว่า บั้งไฟ ในภาษาอีสาน หมายถึง ดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง มีหางยาว บั้งไฟมีหลายประเภทตามจุดมุ่งหมายและประโยชน์การใช้สอย ชาวบ้านเชื่อว่า ในโลกนี้มีโลกมนุษย์และโลกเทวดา มนุษย์จะอยู่ได้อิทธิพลของเทวดา จึงเรียกเทวดาว่า "แถน" เชื่อว่า ฝน ฟ้า ลม เป็นอิทธิพลของแถน หากทำให้แถนโปรดปรานมนุษย์ก็จะมีแต่ความสุข ดังนั้นจึงมีผู้บูชาพญาแถน การจุดบั้งไฟเป็นอีกวิธีหนึ่งที่แสดงความเคารพ ส่งสัญญาณความรักดีไปยังแถน ชาวอีสานจึงเชื่อว่าการจุดบั้งไฟ เป็นการขอฝนจากพญาแถน ความเชื่อยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอน นอกจากนี้ ในวรรณกรรมอีสานยังมีความเชื่อ คือ พญาคันคากกับพญาแถน พญาแถนเป็นฝ่ายชนะ บันดาลให้ฝนตกมายังโลกมนุษย์

อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น)

บั้งไฟ จะมีส่วนประกอบ ๓ ส่วน คือ ๑. เลาบั้งไฟ สำหรับใช้บรรจุดินปืน มีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกกลมยาว มีความยาวประมาณ ๑.๕ - ๗ เมตร ทำด้วยลำไม้ไผ่ ใช้ดินปืนอัดให้แน่น เสร็จแล้วนำไปมัดเข้ากับส่วนหางบั้งไฟ สมัยต่อมาใช้วัสดุอื่นแทนไม้ไผ่ ได้แก่ ท่อเหล็ก ท่อพลาสติก เป็นต้น ๒. หางบั้งไฟ ถือเป็นส่วนสำคัญทำหน้าที่คล้ายหางเสือของเรือ คือ สร้างความสมดุลให้กับบั้งไฟ คอยบังคับทิศทางบั้งไฟให้ยังขึ้นไปในทิศทางตรงและสูง ๓. ลูกบั้งไฟ เป็นลำไม้ไผ่ที่นำมาประกอบเลาบั้งไฟ บั้งไฟลำหนึ่งจะประกอบด้วยลูกบั้งไฟประมาณ ๘ - ๑๕ ลูก ขึ้นอยู่กับขนาดของบั้งไฟ ลูกบั้งไฟมี ๘ ลูก มีชื่อเรียกเรียงตามลำดับคู่ ขนาดใหญ่ไปหาคู่ที่มีขนาดเล็ก ได้แก่ ลูกโอ้ ลูกกลาง ลูกบางและลูกก้อย ลูกบั้งไฟช่วยให้รูปทรงของบั้งไฟเรียว สวยงาม

นอกจากนี้ ลูกบั้งไฟยังเป็นพื้นผิวรองรับการตกแต่ให้สวยงาม ประเภทของบั้งไฟ ๑. บั้งไฟโหวต เป็นบั้งไฟขนาดเล็กตัวกระบอกจะยาวซึ่งประมาณ ๔ - ๑๐ นิ้ว บรรจุดินปืนประมาณ ๑ - ๒ กิโลกรัม ใช้หางยาวประมาณ ๑-๔ เมตร ปัจจุบันไม่ค่อยนิยมทำ เนื่องจากไม่มีช่าง ๒. บั้งไฟม้า เป็นบั้งไฟขนาดเล็ก จุดไปตามทิศทางที่กำหนดใช้เส้นลวดเป็นวิธีตีเรียงไปยังเป้าหมายที่ต้องการ ลักษณะทั่วไปเป็นบั้งไฟที่ทำจากกระบอกไม้ไผ่ ๑ ปล้อง ขนาดแล้วแต่ต้องการ โย้ทั่วไปเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒ นิ้ว ยาวประมาณ ๑ ฟุต ทางภาคกลางและภาคอีสานเรียกว่า ลูกหนู ๓. บั้งไฟซ่าง บั้งไฟชนิดนี้ไม่มีหาง มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระโปกหรือตะโปก เวลาจุดไม่ต้องการให้พุ่งขึ้น แต่ต้องการให้มีเสียงดัง การจุดนั้นนิยมต่อพวงชนวนบั้งไฟใหญ่ เวลาจุดเสียงจะดังเหมือนเสียงซ่างร้อง ๔. บั้งไฟแสน บั้งไฟชนิดนี้เป็นบั้งไฟขนาดใหญ่ที่สุด บรรจุดินหนัก ๑๒๐ กิโลกรัมขึ้นไป บั้งไฟชนิดนี้ทำยากต้องใช้ความชำนาญเป็นพิเศษ มีอันตรายมาก ๕. บั้งไฟตะไล เป็นบั้งไฟขนาดใหญ่ มีความยาวประมาณ ๙ - ๑๒ นิ้ว รูปร่างกลม เมื่อพุ่งขึ้นสู่ฟ้าจะเป็นแนวขวาง ๖. บั้งไฟดื้อ หรือบั้งไฟกระแต้ นั่งต่อเป็นบั้งไฟขนาดเล็กมีหางสั้น เวลาจุดเอาหางเสียบลงในแท่นที่ตั้ง จุดชนวนด้านบน บั้งไฟจะพุ่งและหมุนขึ้นสู่อวกาศ ใช้ในงานศพ ๗. บั้งไฟพลุ เป็นบั้งไฟที่นิยมจุดในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานกฐิน งานบุญมหาชาติ หรืองานเปิดกีฬา ฯลฯ

ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ

5. รูปแบบ วิธีการ ของกิจกรรมประเพณีที่จัด

บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบดั้งเดิม (แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิม และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)	บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบปรับประยุกต์(ถ้ามี) (แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่ปรับประยุกต์ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)
---	---

6. การจัดงานเป็นประจำทุกปี

เริ่ม วันที่ - - ถึง วันที่ - -

7. งบประมาณที่ใช้

ได้รับงบประมาณจาก

7.1 หน่วยงาน/องค์กร (หลัก)

จำนวนเงิน

7.2 อื่น ๆ

จำนวนเงิน

8. จำนวนคนที่ร่วมงานประเพณี(ในปีที่ผ่านมา)

9. ผู้จัด

9.1 หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

9.2 ชื่อ – สกุล (เลขานุการคณะกรรมการจัดงาน)

ที่อยู่

โทรศัพท์ โทรสาร

9.3 หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน ที่ร่วมจัด

10. การสร้างงานและรายได้

10.1 มีความสามารถในการผลิตเชิงปริมาณ พร้อมแสดง สถิติและจำหน่ายในโอกาสต่างๆ

(ระบุเหตุผล)

10.2 การสร้างงานและรายได้ (ต่อครอบครัว/ชุมชน)

11. ผู้เรียบเรียงข้อมูล/ ผู้บันทึกข้อมูล/ รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรางวัลวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

ผู้เรียบเรียงข้อมูล

ตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี ที่เรียบเรียงข้อมูล วันที่ เดือน ปี พ.ศ. 25

ผู้บันทึกข้อมูล

ตำแหน่ง

รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรางวัลวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

1.

ตำแหน่ง

2.

ตำแหน่ง

3.

ตำแหน่ง

ผู้ตรวจสอบและอนุมัติ

ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัด

วัน/เดือน/ปี ที่อนุมัติ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. 25